

PODÍL RVD PŘI BOJI S TANKY

Boj s tanky a obrněnými transportéry (OT) je jednou ze základních povinností jednotek a útvarů msd. Do systému boje s tanky a OT je kromě prostředků nadřízeného velitele (raketové zbraně, protitankové zálohy, letectvo) zapojen u divize raketový útvar, dělostřelectvo a protitankové prostředky jednotek a útvarů — především tanky.

V článku chci ukázat podíl RVD motostřelecké divize na boji s tanky a OT možného nepřítele za těchto předpokladů:

- u msd předpokládám cvičnou organizaci;
- msd je v obraně a má za úkol odrazit útok jedné tankové a části sil mechanizované divize (N);
- msd byla posílena 2 oddíly kanónové děl. brigády (K 100mm, K 122mm po 18 hlavních); protitankovým dělostřelectvem posílena nebyla;
- bojová sestava divize: v 1. sledu 2 msp a mspr druhosledového pluku (prvosledové pluky po 2 mspr na prvním postavení); v 2. sledu tankový pluk a 1 msp bez jednoho mspr, mající za úkol uskutečnit protizteč nebo bránit připravená postavení v hloubce;
- do pásma obrany divize je plánován zásah protitankové zálohy (PTZ) armády (protitankový pluk PTK 100mm — celkem 54 hlavních);
- z přidělených oddílů kdb a děl. pluku divize (bez oddílu RM 130mm) je vytvořena DDS; oddíl RM 130mm přidělen pluku na směr hlavního úsilí obrany.

Podíl RVD na boji s tanky a OT rozeberu k těmto údobím bojové činnosti:

- v boji o přední okraj
- při boji prvosledových pluků
- při boji druhého sledu divize.

Boj o přední okraj

Boj s tanky a OT nepřítel zahajuje zpravidla nadřízený velitel jadernými údery a údery letectva na tankové a obrněné jednotky a útvary v prostorech soustředění (shromaždištích) — zejména při jejich opouštění. Snahou velitele divize bude vést boj s tanky a OT na přístupech k obraně s cílem zničit maximální počet tanků i OT již před předním okrajem. Jedním z prostředků msd, které tento úkol plní, je oddíl vojskových raket (ovr), divizní a plukovní dělostřelectvo. Možnosti těchto palebných prostředků jsou však omezeny (nedostatek protitankového střeliva v palebném průměru — hlavně houfnic, omezený počet raket s chemickou i jadernou náplní) a často přeceňovány. Na základě omezeného počtu jaderných úderů a nutnosti být připraven ničit prostředky jaderného napadení nepřítel může např. ovr v tomto údobí uskutečnit pouze 1 jaderný úder, nejčastěji na tankové uskupení při jeho rozvíjení do bojové sestavy. Podle výpočtu účinků můžeme jaderným úderem 20 kt dosáhnout na tanky za optimálních podmínek ničivého účinku na ploše až 2 km² a umlčet živou sílu v tancích na ploše kolem 3,5 km². Z toho vyplývá (podle zásad uskupení nepřítel) možnost zničit do jedné rot tanků (17 tanků) a živou sílu v tancích v hodnotě půl až jedné roty.

Dělostřelectvo v podřízenosti velitele divize (oddíly kdb, H 152) může zahájit palebnou činnost proti tankům protivníka na vzdálenost 8 — 18 km od předního okraje, a to formou dalekých paleb, kdy však předpokládáme, i když s poměrně značnou spotřebou munice, pouze rušivé či maximálně umlčovací účinky. Většina dělostřelectva divize střelícího ze zakrytých palebných postavení se může podílet na boji s tanky a OT až do vzdálenosti 5—7 km od předního okraje, a to přehradnými palbami (v závislosti na možnostech pozorování). Palebná činnost tohoto dělostřelectva bude tedy zaměřena ke znemožnění organizovaného rozvinutí tankových a mechanizovaných jednotek protivníka, k narušení jejich sestavy a velení, dále pak k vytvoření podmínek k ničení těchto jednotek ostatními prostředky motostřeleckých pluků. Rovněž PTRS působící v PTZ pluku nejsou, i kdyby tomu terén dovolil, plně využity z hlediska dostřelu před přední okraj. Dělostřelecké protitankové prostředky i protitankové prostředky msp dovolují vést boj s tanky a OT ve své většině (kromě ovr) pouze do 800 m před přední okraj (viz tab. 1.).

Oddíl vojskových raket a protitankové dělostřelecké prostředky jsou schopny v boji o přední okraj (uvažujeme-li možné vlastní ztráty 30—50 %) zničit 52—64 tanků; ostatní palebné prostředky (tanky, RPG-7) pak 83—117 tanků (OT) nepřítel (viz tab. 1.). Z toho vyplývá, že hlavním prostředkem boje s tanky a OT nepřítel není plukovní dělostřelectvo, ale protitankové prostředky msp a tanky, kterými jsou nuceni velitelé motostřeleckých pluků posilovat prapory na prvním postavení. Tím se ovšem velitelé pluků zbavují hlavních prostředků k manévru a protizetěm.

Nemalou pozornost je nutné věnovat i boji s OT, kterých je v organizaci nepřítel značný počet (viz tab. 2). To proto, že účinně doplňují palbu nepřátelských tanků, a slouží tankům jako doprovodná vozidla (americký OT M 113, který má ve výzbroji protiletadlový kulomet 12,7 mm s praktickým dostřelem do 1800 m, maximální tloušťku pancíře 45 mm a je ve výzbroji západoněmecké armády a hlavně pak západoněmecký OT HS 30 — který je kromě toho určen pro boj s tanky, čemuž odpovídá i jeho výzbroj — 20mm kanón v otočné věžičce s praktickou dálkou střelby 2400 m, 2 odpalovací zařízení SS-11, v kor-

Stupeň	Palebný prostředek				Ztráty vlastních prostředků v %	Možnost zničení tanků nepř. při vlastních ztrátách ze sloupce 6																		
	druh	počet																						
		v msd	účastní se boje	% z celk. počtu																				
1	2	3	4	5	6	7																		
mspr	BzK 82 mm	18	10	56	0	10																		
			7	39	30	7																		
			5	28	50	5																		
mspr	RM 130 mm	30																						
msp	PTZ	18	12	67	0	36																		
			8	44	30	24																		
			6	33	50	18																		
		18	12	67	0	24																		
			8	44	30	16																		
			6	33	50	12																		
msd	ovr (20 KT)					17																		
RVD—msd celkem (při vlastních ztrátách 30—50 %)						52—64																		
mspr	RPG-7	kolem 300	135		0	67																		
			95		30	47																		
			67		50	33																		
	Tanky (100mm TK)	195	50	26	20	100																		
			35	18	30	70																		
			25	13	50	50																		
Ostatní pal. prostř. msd celkem při vlastních ztrátách 30—50 %)						83—117																		

Poznámka: uvažované poměry vlastních palebných prostředků k nepř. tankům: BzK 1:1, PTŘS 1:3, 100 m TK, Shd 1:2, RPG-7 2:1

bě může mít uloženo 10—12 PTRS SS-11). Vlastnosti a kvalita soudobých OT nepřítele nás nutí používat při boji s nimi stejné protitankové prostředky jako při boji s tanky.

Bereme-li v úvahu možnosti vlastních palebných prostředků při možných vlastních ztrátách 30—50 % v tomto údobí boje (viz tab. 1), možné počty tanků, OT a PTRS nepřítele (viz tab. 2), z nichž většina bude uskutečňovat zteč předního okraje a uvedené skutečnosti, dojdeme k závěru, že počty vlastních protitankových prostředků neskytají záruku k tomu, že bude útok nepřítele zastaven a že se nevklíní do naší obrany.

Ke zlepšení možnosti motostřeleckých pluků vést boj s tanky a OT při respektování skutečností, že členitost terénu v zájmových prostorech činnosti v řadě případů dovolí palbu protitankovým prostředkům v průměru do 800 až 1200 m, by bylo vhodné **uvažovat o zvětšení počtů protitankových prostředků — především u mspr.** Řešením by mohlo být začlenit četu PTRS do organizace praporu a obrněné transportéry vybavit výkonným protitankovým prostředkem, schopným ničit současné tanky a OT nepřítele na vzdálenost 1200 m; přitom zvýšit počty dosavadních protitankových prostředků rot.

Tabulka 2

Počty 1. sledu td a části sil md (N)

Svazek (útvár)	Tanky	OT	PT prostředky	
			PTRS (nav. zař.)	PTK 90 mm
dvě tb (td) část md (1 tb, 1 mpr)	339	571	20	20

Boj o postavení prvosledových pluků (tab. 3)

Jedním z hlavních prostředků boje s tanky a OT nepřítele v tomto období bude PTZ divize (PTK 100 mm — 18 kusů) spolu se zbývajícími tanky msp. Přesto, že střeleckotechnické vlastnosti PTK 100 mm jsou ve statickém souboji s tanky a OT velmi dobré, v dynamice boje již projevují některé nedostatky. Je to především váha zbraně (4,28 t) a skutečnost, že bez pomoci tahače (ten musí odejet po zaujetí palebného stanoviště do krytu) není obsluha schopna zbraň přemístit. Nepřítel má možnost vést palbu na PTZ při manévru, eventuálně se jejím rozvinutím úplně vyhnout, aniž by mohla odpovědět stejně rychlým manévrem vlastním. Navíc vyřazením tahače je prakticky vyřazena i zbraň. Určité řešení by mohlo být začlenit PTRS na stupeň divize. Bereme-li v úvahu, že ve většině případů nebude možné využít maximálního dostřelu PTRS pro členitost terénu a vezmeme-li v úvahu minimální dálku střelby 500 m, pak nahrazení PTK 100mm protitankovými řízenými střelami již není tak výhodné, jak se na první pohled zdálo. Požadavkům boje PTZ divize (možnost manévru terénem a palbou, dostatečná účinná dálka střelby na tanky a OT, ochrana obsluh, rychlé přemístění a zahájení palby) by nejlépe vyhovoval oddíl PTK na samohybných podvozcích, který by v případě potřeby mohl vést palbu i ze zakrytých palebných postavení jako normální dělostřelecký oddíl.

Stupeň	Palebný prostředek					Ztráty vlastních prostředků v %	Možnost zničení tanků (OT) nepř. při uvažovaných vlastních ztrátách ze sloupce 6	Účinná dálka zbraně na tanky																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
	druh	počet			v msd			účastní se boje	z celk. počtu	→																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
		1	2	3						4	5	6	7	8	9	1 km	1	2	3	4	5	6	7	8																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
1	2	3	4	5	6	7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		

RM 130 mm
přiděleny mspUvažované poměry vlastních
palebných prostředků k nepř.
tankům:BzK 1 : 1
PTK 100 1 : 2
TK 100 1 : 2
RPG-7 2 : 1

Z hlediska boje s tanky a obrněnými transportéry nepřítele je nutné věnovat pozornost i rozmísťování divizního dělostřelectva, které ve většině případů působí ze zakrytých palebných postavení. Přes oprávněný požadavek, aby i divizní dělostřelectvo se podílelo na boji s tanky, nemůžeme s ním jako s protitankovým prostředkem počítat. Důvodů je celá řada. Především, že musí plnit jiné důležité úkoly, jako je boj s nepřátelským dělostřelectvem, prostředky jaderného napadení, radiotechnickými prostředky a jinými důležitými cíli, nedostatek protitankové munice (např. H 152 nemá protitankové střelivo, oddíly K 100 a 122 mm mají 2—6 protitankových střel pro dělo v palebném průměru), nedostatečná pohyblivost v terénu, závislost přemístění zbraně na tahači a u houfnicového materiálu malá účinná dálka střelby na tanky. Z těchto důvodů je účelné umísťovat palebná postavení divizního dělostřelectva mimo tankové směry, avšak musí být učiněna všechna opatření k přijetí boje s tanky v případě, že by pronikly do palebných postavení.

Možnosti ničení tanků (OT) palebnými prostředky dělostřelectva i vševojskových útvarů v tomto údobí boje ukazuje tab. 3.

Boj druhého sledu divize (tab. 4)

Hlavním posláním 2. sledu divize v obranném boji je odrazit tanky (OT) protivníka, které pronikly do obrany divize a uskutečnit protizteč s cílem zničit vklínivšího se nepřítele. Úspěšné splnění tohoto úkolu bude závislé především na množství vlastních protitankových prostředků všeho druhu a na dovedném využití palby RVD. V našem případě splnění uvedeného úkolu usnadňuje kvalita 2. sledu divize — tankový pluk a zásah PTZ armády.

PTZ armády se významně podílí na likvidaci obrněných prostředků nepřítele, neboť je sama schopna (uvažujeme-li vlastní ztráty 30 %) zničit 76 tanků (OT) a spolu s tankovým plukem by měla prakticky zastavit útok nepřítele. Protože PTZ armády je rovněž vybavena PTK 100 mm, projevují se při jejím zasazení obdobně nedostatky jako u PTZ divize. Protitanková záloha armády může při dobré organizaci zaujmout bojovou sestavu na čáře rozvinutí v době, kdy ještě není pod palbou tanků protivníka. Při vhodné volbě čáry rozvinutí může mít i možnost palby na větší dálky. Z těchto důvodů by bylo účelné vybavit protitankový útvar armády samohybnými kanóny v kombinaci s přenosnými PTRS, které by event. mohly vrtulníky přepravovat vzduchem. Možnosti vlastních palebných prostředků uvádí tab. 4

Při posuzování celkových možností msd v boji s tanky a OT nepřítele musíme kromě značného počtu PTRS počítat i s palbou nepřátelského dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení. Toto dělostřelectvo totiž kvalitativně převyšuje dělostřelectvo msd (možnost střelby jadernými náboji, větší palebné průměry střeliva, průzkum a opravování palby pomocí značného počtu vrtulníků, větší pohyblivost), což umožňuje kvalitní palbu na naše palebné prostředky. Motostřelecká divize předpokládáme-li vlastní ztráty při boji o přední okraj 30—50 %, v dalším pak 30 %) je schopna organickými protitankovými prostředky zničit (viz tab. 1, 3, 4):

- a) prostředky RVD (bez PTZ armády) 100—112 tanků a OT;
- b) ostatními prostředky msd 233—267 tanků a OT.

Organické protitankové prostředky msd tedy umožňují zničit za uvedených podmínek celkem 333—379 tanků a OT nepřítele. Při porovnání vlastních mož-

Stupeň	Palební prostředek				Ztráty vlastních prostředků v %	Možnost zničení tanků (OT) nepř. při uvažovaných ztrátách ze sloupce 6	Účinná dálka zbraně na tanky																										
	druh	počet					v msd	účastní se boje	% z celk. počtu																								
		1	2	3						4	5	6	7	8	9	1km	1	2	3	4	5	6	7	8	3km								
1	2	3	4	5	6	7																											
mspr	BzK 82 mm	18	4	22	0	4																											
			3	17	30	3																											
	RM 130 mm	18																															
msp	H 122 mm	54																															
	PTZ	PTŘS	18	6	33	0	18																										
				4	22	30	12																										
		Shd 100 mm	18	6	33	0	6																										
					4	22	30	4																									
A	PTK 100 mm	54	54	100	0	108																											
			38	70	30	76																											
RVD msd celkem (při vlastních ztrátách 30 %)						95																											
msp mspr tp	Tanky (100 mm TK)	195	114	58	0	114																											
				80	41	30	80																										
	RPG-7	okolo 300	60		0	30																											
				43		30	21																										
Ostatní prostředky msd celkem (při vlastních ztrátách 30 %)						101																											

Poznámka: uvažované poměry vlastních prostředků k nepř. tankům:

BzK 82 1:1

PTŘS 1:3

Shd 100 1:1

PTK 100 1:2

TK 100 1:1 (tanky v protizteči)

RPG-7 2:1

ností msd s počty tanků a OT nepřítele, s kterými bude nucena bojovat (viz tab. 2), konstatujeme, že organické protitankové prostředky msd nemají kvantitativní předpoklady k zastavení útoku nepřítele; msd utrpí značné ztráty. Přitom vlastní protitankové prostředky co do množství a kvality jsou začleňny především na stupni pluku a divize; motostřelecké prapory mají naprostý nedostatek těchto prostředků a nemohou samostatně vést boj s tanky a OT nepřítele. Tím nemohou dostačujícím způsobem plnit jeden z požadavků na protitankovou obranu — ničit tanky a OT nepřítele již před předním okrajem a nedopustit jejich vlom do vlastní obranné sestavy v případech, kdy dojde k nenadálému útoku nepřítele a kdy nebude mnohdy ani časově možné potřebně zesílit motostřelecké prapory protitankovými prostředky.

Z á v ě r

Boj s tanky a OT nepřítele můžeme samozřejmě chápat jen v souvislosti s použitím vlastních protitankových prostředků. Bude ovlivněn řadou dalších činitelů i působením ostatních prostředků jako letectva, počtem použitých jaderných úderů nadřazeného ve prospěch divize, terénem, účinností ženijních záatarasů, připraveností vojsk a techniky k boji v noci, účinností vlastního průzkumu, poměrem sil v dělostřelectvu, povolenou spotřebou munice, technickými parametry bojové techniky apod. Raketové vojsko a dělostřelectvo, které je v bojové činnosti hlavním palebným prostředkem velitele divize především proti živé síle a palebným prostředkům nepřítele všeho druhu, bude mít spolu s vlastními protitankovými prostředky velmi důležitou úlohu i v boji s tanky a OT pravděpodobného nepřítele.